

Vest-Finnmark Rådet
Fjellveien 6
Postboks 43
9593 BREIVIKBOTN
+47 908 52916

bente.olsen.husby@hammerfest.kommune.no

Helse Nord v/adm. direktør Marit Lind
Finnmarkssykehuset HF v/adm. direktør Ole Hope
Helse- og omsorgsminister Jan Christian Vestre
Justis- og beredskapsminister Emilie Enger Mehl og statssekretær Hans-Petter Aasen
Kommunal- og distriktsminister Erling Sande
Digitaliserings- og forvaltningsminister Karianne Tung
Forsvarsminister Bjørn Arild Gram

Oversendelser pr e-post

Hasvik, 16. august 2024

Uttalelse - Silotenkningens tid må være forbi, også innen helse!

Vest-Finnmark Rådet er en politisk allianse mellom de 7 kommunene Alta, Hammerfest, Hasvik, Loppa, Måsøy, Nordkapp og Porsanger. Regionen har ca. 42.500 innbyggere, noe som utgjør 55 % av det totale folketallet i Finnmark.

Vest-Finnmark Rådet har i sak 32/24 vedtatt følgende uttalelse i forbindelse med mulige konsekvenser ved endringer i tilbudet for gravide og fødende kvinner i Finnmark;

Vest-Finnmark Rådet vil med dette uttrykke vår motstand mot at Finnmarkssykehuset HF har iverksatt en prosess der man vurderer kutt og endringer i fødetilbudet i Finnmark. Av erfaring vet vi at slike forslag medfører stor uro, svekker rekrutteringsarbeidet og mulige dominoeffekter kan gi alvorlige konsekvenser for både kvinnehelse, svangerskapsomsorg, fødeavdelingene i Hammerfest og Kirkenes, fødestuen i Alta og den eneste barnemedisinske avdelingen (inkl. nyfødtintensiv) i Hammerfest. Det er ikke akseptabelt dersom Finnmark ender opp med en svekket eller nedlagt barneavdeling, og der en betydelig andel av de fødende må reise ut av fylket for nødvendig helsehjelp. Vest-Finnmark Rådet krever at flere kvinner skal ha rett til å føde på dagens fødesteder i Finnmark; Alta, Hammerfest og Kirkenes.

Bakteppet for våre bekymringer

Totalberedskapskommissjonens drøfting av det helhetlige risiko-, sårbarhets- og trusselbildet tar i sin rapport (juni 2023) utgangspunkt i fire faktorer som treffer Norge bredt: stormaktsrivalisering, teknologisk utvikling, klimaendringene og demografiske endringer.

Den siste faktoren, demografiske endringer, har hatt en særdeles negativ utvikling i Finnmark og Nord-Norge. En aldrende befolkning, en kraftig reduksjon i antall barnefødsler og en fraflytting som er større en tilflyttingen, medfører at de nordnorske samfunnene har fått stadig større utfordringer. Dette gjenspeiles i tilbudet av grunnleggende offentlige tjenester, ved prioriteringer av infrastruktur og samferdselstilbud, samt ved tilrettelegging for utvikling i næringslivet. Det å finne gode modeller og

strukturer som ivaretar innbyggernes og næringslivets behov, samtidig som de er faglig forsvarlige, er viktige forutsetninger med tanke på muligheten for å ha velfungerende og attraktive samfunn i nord.

Det er derfor av kritisk betydning at beslutningstakere på alle nivå, og særlig innen offentlige tjenesteområder som oppfattes som eksistensielle for videre utvikling og bosetting i Finnmark, må handle klokt og veloverveid i de vurderinger man gjør, de prosesser man iverksetter og de budskap som gjennom vedtak kommuniseres ut til befolkningen.

Bidrar vedtaket til trygghet eller usikkerhet, til tilflytting eller fraflytting, til fremtidige mulighetsrom og troen på en fremtid i Finnmark? Totalberedskapskommisjonen pekte på at den tradisjonelle «silotenkningen» som finner sted innad hvert enkelt ansvarsområde, uten øye for helheten, er en av de største utfordringene vi har med tanke på god totalberedskap i Norge.

En av grunnpilarene for bosettingen og totalberedskapen i Finnmark er de offentlige helsetjenestene. Gjennom de prosessene som fra høsten 2022 har funnet sted som følge av omstillingsoppdraget gitt til Helse Nord, med dertil avledede prosesser i Finnmarkssykehuset HF, har Vest-Finnmark Rådet gang på gang funnet det nødvendig å påpeke helseforetakenes manglende rolleforståelse med tanke på å sikre og bygge den påkrevde totalberedskapen i Finnmark og i Nord-Norge. Nå er vi nok en gang der. Silotenkningens tid bør være forbi - for nå er det alvor!

En likeverdig medisinsk beredskap i Finnmark

Etter allmøter i Finnmarkssykehuset HF har det fremkommet varsler om at Finnmarkssykehuset HF v/adm. direktør Ole Hope nå vurderer og konsekvensutreder hvilket fremtidig tilbud vi skal ha til gravide og fødende kvinner, og gjennom det de nyfødte barna, i Finnmark. Den pågående prosessen i Finnmarkssykehuset HF begrunner sykehusdirektøren med at Helsedirektoratet i mars 2024 lanserte en revidert utgave av retningslinjene for fødselsomsorgen fra 2010, med tilhørende seleksjonskriterier for hvilke fødsler som bør finne sted på fødestue, fødeavdeling og kvinneklinikk; <https://www.helsedirektoratet.no/retningslinjer/fodselsomsorgen>. Kort oppsummert består de største endringene i retningslinjene at seleksjonskriteriene for alder og kroppsvekt hos den gravide (KMI) justeres noe, ellers videreføres retningslinjene i all hovedsak som tidligere.

Innen fødselsomsorgen i Finnmark har det, på samme måte som på en rekke andre fagfelt, vært behov for regionale tilpasninger fra forskrifter og retningslinjer som er utformet på et kontor i Oslo. Lange avstander, klimatiske forhold, spredt bosetting og lavt innbyggertall, sett opp mot blant annet responstid og transportavstand til et forsvarlig behandlingstilbud, er faktorer som hittil har ligget inne som en del av beslutningsgrunnlaget for valg av omsøkte regionale tilpasninger i fødetilbudet. Faktorer som også har medført at Finnmarkssykehuset HF har fått innvilget tilpasninger for enkelte seleksjonskriterier etter at retningslinjene ble innført.

Har så det faktum at Finnmarkssykehuset HF har hatt tilpasninger for enkelte seleksjonskriterier medført et dårligere fødetilbud for gravide og nyfødte i Finnmark? I Helse Nord og i Finnmarkssykehuset HF er kvalitetsindikatorerne for fødselshjelpen på nasjonalt nivå eller bedre, og det er derfor ikke noe som tilsier at man ikke bør søke videre tilpasninger for seleksjonskriteriene etter samme modell som i dag. Vest-Finnmark Rådet spør derfor om det at Finnmarkssykehuset HF og Helse Nord nå vurderer å ta bort sin regionalt tilpassede prosedyre for fødetilbudet muligens også kan skyldes Finnmarkssykehuset HF's dårlige økonomiske situasjon?

I rådets høringsuttalelse til omstillingsprosessen i Helse Nord, datert 05.05.24 (se vedlegg) påpekte vi svakheten ved det faktum at Helse Nord RHF i sitt arbeid ikke var gitt anledning til å drøfte og vurdere forslagene til tiltak i lys av Totalberedskapskommisjonens rapport, som følge av avgrensninger satt av tidligere statsråd Ingvild Kjerkol. Dette utgjør en stor svakhet i beslutningsgrunnlaget som Helse Nord sitt styre nå skal fatte sine vedtak på, og det blir det vanskelig å vurdere mulige konsekvenser fullt ut.

Vest-Finnmark Rådet har i samme høringsuttalelse uttrykt en bekymring over at vedtak i Stortinget som har klare politiske intensjoner, m/tilhørende øremerkede midler, ikke blir etterfulgt av helseforetakene slik Stortinget har forutsatt. Her viser vi til at Finnmarkssykehuset HF har vedtatt å legge ned flere helsetjenestetilbud i Alta, og dette på tross av at Stortinget har vedtatt og bevilget midler til en styrking og videreutvikling av klinikk Alta. Man må ikke komme til det punktet at all beslutningsmyndighet samles på få hender i Finnmarkssykehuset HF eller Helse Nord RHF, i saker som er besluttet i Storting eller Regjering eller som har nasjonal betydning i et totalforsvar- og totalberedskapsperspektiv.

En kritisk del av totalberedskapsprosessen i Finnmark er som nevnt den sivile medisinske beredskapsprosessen (herunder også fødetilbudet og akuttberedskap/kirurgi), og at denne har en hensiktsmessig lokalisering med tanke på responstid i både fred-, krise- og krigssituasjoner. «Den gyldne timen» skal være hovedregelen, også i Finnmark. For å sikre tilgangen på nødvendig kompetanse og tilstrekkelig bemanning, som er en av de viktigste hovedutfordringene, har rådet i tidligere uttalelser pekt på en økt satsing på utdanning og rekruttering gjennom desentralisert sykepleierutdanning og annen helsefaglig utdanning, økt bruk av «Finnmarks-modellen» i legeutdanningen mv.

Avsluttende kommentarer

Totalberedskapskommisjonens vurdering av norsk beredskap tilsier et stort behov for å prioritere sikkerhet og beredskap i nord, et budskap Vest-Finnmark Rådet mener må gjenspeiles i politisk arbeid og prioriteringer på alle relevante politikkområder i Storting og Regjering de kommende årene. Vi etterlyser også den samme virkelighets- og kriseforståelsen hos ulike statlige direktorater og etater, og i de regionale helseforetakene.

Finnmarkssykehuset HF's mulige planer for fremtidens fødetilbud bidrar overhodet ikke positivt i så måte; hverken til å øke antall innbyggere i Finnmark gjennom at unge mennesker og barnefamilier finner det trygt å bosette seg her, og heller ikke som en støtte opp under Forsvarets tildelte oppdrag med å bemanne og bosette flere tusen soldater i Finnmark iht. vedtatte LTP for Forsvaret. Vest-Finnmark Rådet frykter også at en ytterligere reduksjon i bredden av helsetjenester skal rive bort grunnlaget for den desentraliserte legeutdanningen i Finnmark, som må betegnes som en suksesshistorie. Dette dreier seg derfor om så mye mer enn utviklingen av helsetjenestene og økonomien i Finnmarkssykehuset HF.

Og - når det kommer til økonomi, er arbeidet med å få på plass en finansieringsmodell som hensyntar de nordlige helse- og sykehusforetakenes særegenheter, og en Pasientreiseforskrift som er tilpasset de forholdene som Finnmarkssykehuset HF og Helse Nord RHF drifter under, noe vi kan stå sammen om. Her inviterer vi igjen helseforetaket til felles dialog opp mot Regjering og Storting.

Eventuelle henvendelser i sakens anledning rettes til rådets daglige leder Bente O. Husby på mobil: 90852916 eller e-post: bente.olsen.husby@hammerfest.kommune.no.

Med vennlig hilsen

Jan Morten Hansen (s)
Rådsleder
Vest-Finnmark Rådet

Bente O. Husby (s)
Daglig leder
Vest-Finnmark Rådet

Vedlegg:

- Vest-Finnmark Rådet - Høringsuttalelse - Helse Nords forslag til tiltak for å sikre bærekraft (HN-sak 26/24), datert 05.05.2024

Kopi:

Helse- og omsorgskomiteen på Stortinget

Justiskomiteen på Stortinget

Utenriks- og forsvarskomiteen på Stortinget

Nord-Norgebenken på Stortinget

Statsforvalteren i Troms og Finnmark v/statsforvalter Elisabeth Aspaker

Forsvaret i Finnmark v/Sjef FLF Jørn Qviller og Sjef HV-17 Tomas Bakke

Finnmark fylkeskommune v/fylkesordfører Hans-Jacob Bønå og fylkesdirektør Øystein Ruud

Øst-Finnmarkrådet v/rådsleder Wenche Pedersen og daglig leder Trond Haukanes

Medlemskommunene i Vest-Finnmark Rådet